

o san 1981

san tannan	—	nimòrò 109
marisi kalo	—	san 1981
bp:24 - bamakò (mali)		
téléfòn: 22-21-04 CCP : 0155 dòròmè 5		
Kibarudilalaw kuntigi: amadu ganyi kantè		

kibaru

a bè bò kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kònò

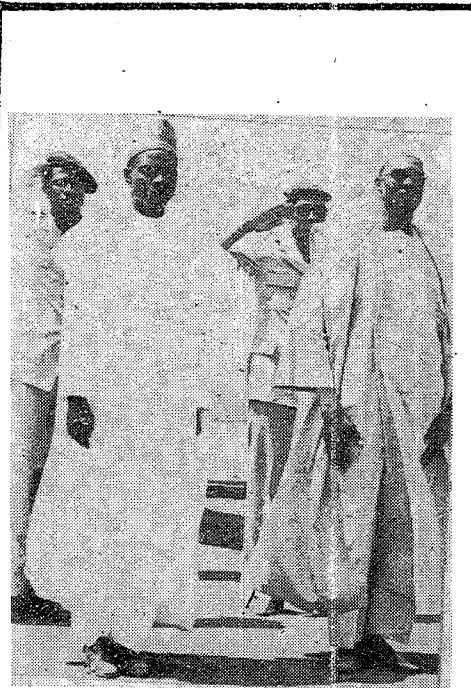
jantonyèrèla kòròko ka nyi

San o san, waati dòla, mali kònò ani dinyè bée lajèlen kònò, dèmè bée nyini kènèbagatòw fè, ka taa banabagatòw dòw ma. Olu la, fiyentòw b'a la; nabaraw b'a la; fatòw b'a la ani "banana" bée minw nà, n'o ye bagi wali kuna ye.

Dògoya wali bonyè tè bana la. Bana kèra cogo o cogo ye, a bée danfèn tòorò (hadamaden fara bagan kan).

Nka, a bée fò ko bana man jugu, ko jigi ntanya de ka jugu; ko bana man jugu, saya de ka jugu; ko saya yèrè man jugu nka, ko malo ani labankò de ka jugu.

Hali bi, an k'an yèrè tanga hanaw ma. Kunfin tè mögò la tugun. kalan kun ye faranfasiya ye. Jantonyèrèla kòròko ka nyi. O ye kuma kòrò ye; wa o ye tinyè kòrò ye.

K'a ta Feburuye kalo tile 22 la, k'a bil'a 26 la, Seni Kunce, min ye Nizéri jamana kuntigi ye, o ye badenya ani terriya taama kè Mali kònò Taama in hukumu kònò, Seni Kunce ni Musa Tarrawele taara "Sonatam" la, n'o ye Mali Sigarati dila izini ye; ani Dire; Tumutu; Segu; Marakala.

kibaru n'3 kanubagaw

Kibaru n° 106 nan kònò, san 1980 Désanburu kalo la, da sera kibaru yiriwaliko ma. A jira la, ko kibaru bèna bò nyè 12 kan kalo o kalo, k'a san songò bèna kè dòròmè 5 ye. O yèlèmaw daminèna san 1981 Zanwuye kalo kibaru la, n'o y'a nimòrò 107 nan ye.

Min y'a bakuruba sanni ye, o songò ye dòròmè 100 ye, san o san, min bée sara sannifeere waati la. O diya yòrò ye tògò sèbènni ye, bawo, bakuruba sanninaw b'u ka kibaru sòrò joona kelen kelen sanni mögòw nyè.

SEBEKELA...

Dinyè latigè sigilen bée ko fila de kan, n'olu ye baara ani limaniya ye. Olu jòyòrò ye mun ye ?

Baara, o b'a to mögò b'a dahirimè n'a musakaw sòrò n'a ma kè ni yurugu-yurugu ye.

Limaniya, o b'a to mögò b'a yèrè dòn, n'a ma kè ni mögò wèrè juguya ye.

A ka ca a la, ni mögò kényèra, ni sègèn ye limaniya tunun i la, i b'a turu da mögò kelen, wali mögò caman kun.

...TE SEGEN

Sèbèkè ye mun ye? Sèbèkè ye dusu ka kumakan minèli de ye. Dusu bée kuma dusutigi dòròn de fè. Mögò wèrè t'a k'an mèn. Mögò min mana se a yèrè la, o tigi dusu t'a kényè. N'i dusu m'i kenyè, i tè sègèn. O la, f'i k'i tulo cè; ka se i da la; k'i nyè cè; ka se i bolo n'i sen na; ka sabali; ka munyu; ka yafa.

kibaru kanubagaw kuma yòrò

Adama

balikukalan yiriwali welesebugu

Ntènèn don, desanburu kalo tile 15, san 1980, Welesebugu Zafu balikukalan karamogó kuraw' ka kalan daminèna "s.a.è.v.i" la. Dagaba Sanogó, balikukalan kuntigi, "s.a.è.v.i" kónò, tun bë kalan kë yòrò in na.

Sanankoroba ani Welesebugu zafu kuntigi de ye kalan in kèbagaw ye. Dugu tan ni wòorò de ka mógo nana karamogoya dege.

O kalandenw de bë jaw kónò.

Abudu Jalo ni Yaya Samake nyèsinnen bë balikukalan konyew ma amerikènw katón kónò, min tògò ye ko "usaïd"; a lasigiden so bë Bamakò, Mali faaba la. Coton ye jèkulu ye min ka demè caman bë ka taa sòrò jiidili siraw fè; i n'a fò kénèya ni hadamadenya nyétaa ko nyuman, sènèkè sèri wusidaw, baganw ladamuli ani jègémò, malo ni nyô baaradaw.

Dagaba Sanogó, n'o bë cè filà ninw nyè fè, o ye balikukalan bolofara nyémogó ye Operashon Hoti Wale la. U ye taama dò kë Welesebugu zafu kónò Utì kalo tile 8, san 1980.

Taama in sen fè, u ni Mamadu Salifu Sangare, "s.a.è.v.i" kuntigi, ani Sotigi. Tarawele, cikèlakòliden, ani Bubakari Kulubali, Welesebugu zafu kuntigi, tun bë nyogón fè. *

O taama sera dugu dama-dòw la : Tingele, Sunsunkorò ani Morijanbugu. Nin dugu kelen o kelen na, jè-kafò ni kalan këra taamanaw nyè na. Jèkafò in këra musojiginnaw, dògòtòròw ani cikèlakòlidenw, ani dugu mógo fana nyè na.

Nin bëe lajèlen këra nisondiya, bonya' ani karama kónò. A këra daamu ye; fan fila, bëe ye tanuni ni folikè.

Bubakari Kulubali
Zafu Kuntigi
Welesebugu.

NSON ni jigitigè

Nin këra Tarawele kë ani kònè dò ye Bamakò. Tarawele kë den tun banna "Opitali Gabiriye li Ture" la. Tarawele kë ye den su in ta, k'a don karitòn kónò, k'o datugu a da la.

A ye den su ta nègèso kan ka so sira minè. A selén suguba la, a y'a ka nègèso sèmè jiri dò la. Nègèso sèmèlen a donna suguba kónò, ka taa pérèkali mugu san yòrò la; walasa den su ka sutura o kónò.

Kabini Tarawele kë y'a ka nègèso sèmè, kònè kë taara i nyun o kòrò; a hakili la ko sukaro de bë karitòn in kónò. A ye karitòn in ta, ka bolli n'a ye fa ka so kónò ka taa bila a ka li kòrò.

Dugu jèlen, Kònè kë muso tun ye seri tobi; a cè ye sukaro kofò a

ye; a y'i kanto: Sukaro karitòn bë li kòrò; a ta ka pake kelen bò.

Kabini Kònè kë muso ye karitòn in sama kabò, den su kasa y'a kumbèn. A ko:- He! ncè, mun kasa de bë karitòn in kónò tan?

Kònè kë y'i kanto: - bataraden! mun wèrè kasa de b'a kónò ni sukaro tè.

A yèrè nana karitòn in dayèlè ka den su dalei sòrò a kónò. A y'i nyun a kòrò ka kule: Ny'a sonyè! ny'a sonyè! Fo ka taa se karitòn in ta yòrò la.

Polisiw y'a minè ka taa datugu. Kònè kë muso y'i kanto: - Jaa! ne bë fèn o fèn dun, o bëe ye wali fènw de ye. He! he! ntigèr'i la bi ni sini; ne t'i ka furu la tugun. Kònè kë muso furu sara nin cogò la.

Mamadu Sanogó
Sèfu de Zafu Narena.

San 1980 olile fòlo, këra ma ani waleny nyésin Welesebugu ba a karamogó,

Bawo, Dagaba ye balikuka nyémogó ye op wale" la, ani balikukalan solo ni jamaku ma kérèn kérèn sebugu zafu k. U ni cikèl zafu kuntigi janbugu, ka t bolo nyè jira. Jamakulu Bamakò, ka jè kanw kalanni kan.

Jamakulu i BEREDA". O n tón wèrèw ka jèkafò in kén ka an sigi ny mógo kan.

O don, Mori nyéganya ni s miya nyuman k denya ani s dunanw ma.

Kalanden cè manw bëe lajè n'u dònkò jir date la. O kë wasa ko ye.

Adama Beret ka taa dugutie dugu cèw, muso npogotigiw, k kalandenw ma. sera balikuka babaw ma, min caman na.

Adama Berete ka taama welesebugu zafu kònò

San 1980 Okutoburu kalo tile fòlo, kèra bonya, karama ani waleñumañdon ye ka nyèsin Welesebugu zafu ma. O don kèra seliba ye, k'a kè nisondiya belebele ye Welesebugu balikukalandenw n'a karamogòw bée fè.

Bawo, Dagaba Sanago, n'o ye balikukan bolofara nyémogò ye operashón "hote wale" la, ani Adama Berete, balikukalansoba nyémogòba, olu ni jamakulu dò ye taama kérènkérènnèn kè Welesebugu zafu kònò.

Un cikèlakolidenw ani zafu kuntigiw sera Morijanbugu, ka taa kalan taabolo nyè jira jamakulu in na. Jamakulu in tun nana Bamakò, ka jèkafò kè an ka kanw kalanni n'u yiriwali kan.

Jamakulu in tògò ye ko "BEREDA". O ni "UNESCO" ni tòn wèrèw ka cidenw tun bë jèkafò in kénè kan; ka fara an sigi nyogòn jamanaw mogòw kan.

O don, Morijanbugukaw ye nyèganya ni sua jira nganiya nyuman kònò; u ye badenya ani sinjiya nyèsin dunanw ma.

Kalanden cèmanw n'a musomanw bée lajèlen y'u seko n'u dònto jira; kalanjè ni jate la. O kèra bée nimisi wasa ko ye.

Adama Berete ye foli kè ka taa dugutigi n'a nónaw, dugu cèw, musow, cèmisènw, npogotigiw, karamogòw ani kalandenw ma. O kofè, a da sera balikukan nafa kumbabaw ma, minw bòra dugu caman na.

A y'a jira o de la ko kalam bée se ko bée lajèlen na. A tilalen, a y'a nyini dugu mogòw fè u ka dò fara cèsiri kan bawo kète ka ca

ni kèleñ ye. A ko ni Ala sónna, u na nyogòn sóró kànè kelen in kan.

O bannen kò, dugutigi ye foli lasegin a ka dugu tògò la. A ko nyémogòw ye doni min ta nin ye, a kà girin; a b'a nyini Ala fè, u kan kana sègèn a kòrd.

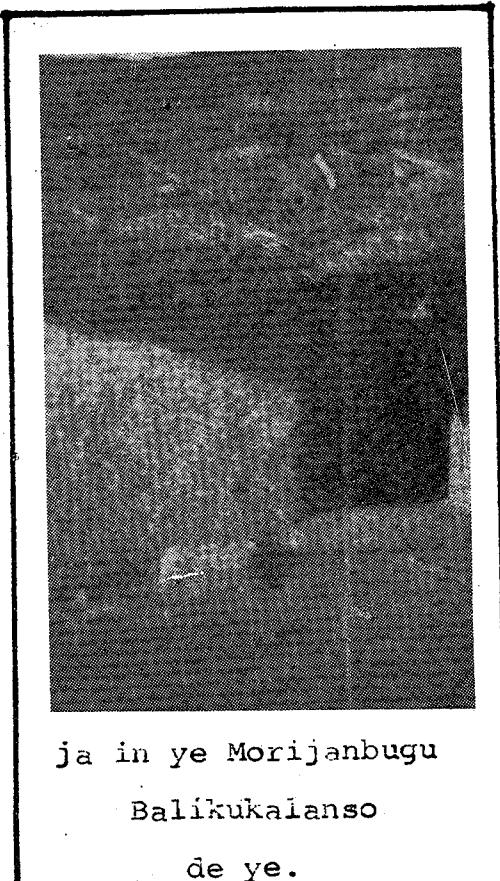
Bawo kunfin ni nyèfiyen bée ye kelen ye. Ni fiyentò

ka bere minèna a la, a kà sira tununnen y'o ye. O tèmènnen, a k'olu bée lajèlen bée nimisa kénè kan, k'a d'a kan u si ma tubabu kalan kè.

Nka balikukan min y'u sóró u ka so, u b'o kè fo kó se a dan na. A ye nyémogòw fo, ka dunanw fo.

Nin kumakèlaw tilalen, nabagaw seginna Bamakò.

Bubakari Kulubali
Zafu kuntigi
Operashón hote wale
Welesebugu.

ja in ye Morijanbugu
Balikukanlanso
de ye.

Ja in na, aw nyè bée cè
wooré de la :
Abudu Jalo, Mamadu Salifu
Sangare, Dagaba Sanogò, Yaya
Samake, Sotigi Tarawele,
ani Bubakari Kulubali.

mun ye warabilen bò¹ silamèya la ?

Mun ye Warabilen bò Silamèya la ?

Fòlò, Warabilen tun ye silamèba ye. Seli waati si tun tè tèmè a kan. Don o don, n'a b'a ka fajiri seli la, sonsan tèmètò b'a fu :

- Nbènkè, i ni sógòma. Warabilen b'a kun kòmi ; hali a tè sonsan jate. Jaa o bée ka di sonsan na.

Don dò la, sonsan y'i sigi k'i miiri, k'a jate ko ni Warabilen ka seli taara nyè, o tè hèrè y'u ma. O la, don dò fajiri fè, sonsan taara Warabilen sòró seli la; a ko :

- Nbènkè, i ni sógòma. Warabilen ma kuma fo k'a kun kòmi. Sonsan ko tuguni :

- He ! nbènkè, k'i ni sógòma ! o si ma Warabilen lakuma. Sonsan ko :

- Ayiwa ! dosokòró wolonwula n'u tigi tun bè ka ngèn ; n'u sera yan, i b'a f'u ye ko ntaara numan sira fara fè.

O fòlen, Warabilen ko :

- Salamaleku, ali fatiya. U mana, na min sòró yan kè !

K'a t'o don ma, Warabilen ka seli dabilala.

Duguna Tarawele
Sefu de Zafu Kati.

kan ma fisa kan ye

Ni mógo min y'i miiri dinyè kan fôta hakè la, i b'a dòn k'a ka ca kosebè, a bë baayirika yèrè bò. O bée n'a ta kan ma fisa kan ye, wa mógo ma fisa mógo ye fana.

Tinyè don kan dòw ye tògò sòró ka tèmè dòw kan, k'a d'a kan, kan dòw fôbaga ka ca ka tèmè kan dòw fôbaga kan. An bë don min na bi, Angilekan ni Tubabukan de de fôbaga ka ca ka tèmè kan tòw kan.

Mun de la anw fè Mali kònd yan, a bë mógo caman nyèna ko Tubabukan ka fisa n'an yèrèw ka kan fôtaw ye? O sababu de filè nin ye: Tubabuw ye an ka jamana marali min kè fo ka na se san 1960 ma, u ye waleya jugu caman jira farafinw na diyagoyabaara ni diyagoya nyò bò. O de la sa anw kèra jón ye, ka Tubabu kè makè ye; Tuba bw y'u yèrè fisaya an ye, wa anw fana ye Tuba bw fisaya an yèrèw ye. N'anw ye Tubabuw fisaya an yèrèw ye, u bë kan min fò an n'o kòni fisa ya an ka kanw ye. Anw tun bë o fili jugu de la, wa hali bi dòw bë o fili kelen de la, bawo an ka kanw fòli kunnasiri bë an ka jamana yèrè den dòw la hali sisani.

N'an y'an yèrè ta tinnyè na kabini san 1960 ; a ka na kè an nyèna bilen ko wali kanw ka fisa n'an yèrèw ka kanw ye.

Mamadu Nyama Jara

bamanankan

Samanni signidénw

(Voyelles longues)

aa.....daamè.....lym
ee..feerelikèla.vendeur
èe.....fèerè....aastuce
ii..diinèjugu...égoïste
oo....foola....épiderme
öö...köökè...grand frère
uu.....duuru.....cinge
daba.....houe
ja.....ombre, photo
jaaran.....litige
jaba.....rouge
faamadugu.....capitale
faamu.....comprendre
faari.....rafler
fagali.....tuerie
fagalikèla.....bourreau
fagon.....vaurien
gabugu.....cuisine
galabu.....vitalité
galadon.....teinture
hakè.....mesure
hakiliduman/intelligent
hakilijakabò..reflexion
kaala.....mot
hakililatigè...quiétude
kaalakaala.....flâner
kaale.....quenouille

Nunna Signidénw

(Nasales)

an....ban.....refuser
en....denbo.....vaurien
èn....bèn.....entente
in....dingè.....trou
on....bonbon....menton
ön....bòn.....une danse
un....bunte.....battre

kan

enw
es)
...lynx
vendeur
aastuce
égoïste
piderme
frère
..cinq
..houe
,photo
litige
.rouge
pitale
rendre
rafler
tuerie
urreau
urien
isine
alité
nture
esurs
igent
exion
..mot
Stude
aner
ille

— tèrè ka jugu an —

tèrè (dòw b'a wele ko npèrè) ye fèn ye, min ka jugu an ka baganw ma, fo ka bana bila u la, k'u nagasi. i b'a fè ka jugu min kèle, fl'ik'a cogoya dòn fòlò. o kosòn, Kucala kòorisènè baarada karamògòw ye tèrè ko in lajè, k'a sawura kòlòsi, ka fèerè nyini, min bè baganw kisi tèrè juguya ma. u ye gafe labèn, min bè o bèe kunnafoni di bagantigiw ma. Mamadu Yusufu Sise de ye o gafe kònò kuma sèbèn. Zan Piyèri Dèrilòn y'a nyègèn dilan. an ye tali kè o gafe in na, ka o kuma nafamaba lase kibaru kalanbagaw fana ma.

— tèrè cogoyaw —

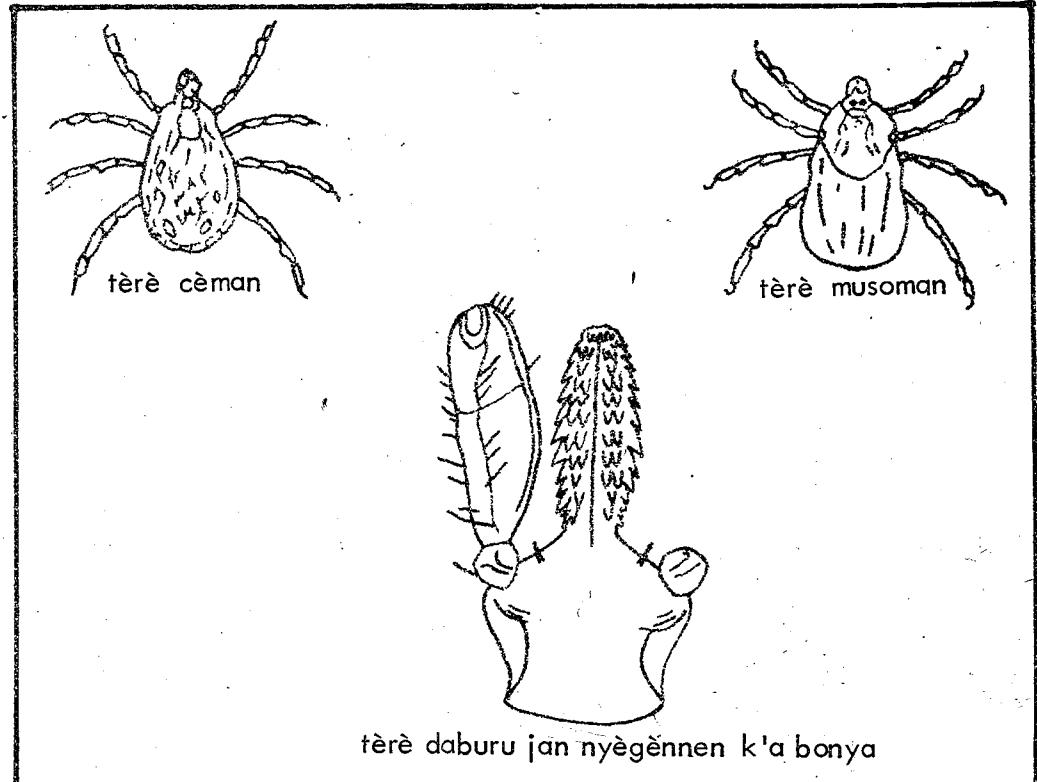
tèrè bè sòrò daabaw la, a bè sòrò kungo kònò sogow la, a bè sòrò kònò la. tèrè bè balo ninnu bèe joli la.

tèrè musomanw de ka jugu. olu de bè daabaw cin, k'u fari tinyè. u bè daabaw fari kan joliw juguya n'u daburu janw ye. n'u ye joli min k'u fa, u kònòbara bè bonya. o waati là, n'i y'u pese, u kelen o kelen bè girinya ka tèmè u kòrôlen kan ni sinyè 200 ye.

tèrè fari cogoya

sen segin de bè tèrè la. o kelen kelen bée bée laban ni sònинw ye, ani fèn minnu bè, i n'a fò, wantusu bisigiw, minnu b'a to, tèrè bè se k'i nòrò baganw na.

tèrè daburu ka jan. a bè, i n'a fò, boso ka jègè minè tama. o de b'a to, a bè baganw cin, k'u joli sama.

tèrè daburu jan nyègènnèn k'a bonya

— tèrè bè bana minnu bila daabaw la —

kò kan banaw

tèrè bè banaw jènsènni teliya daabaw fari kan. ni tèrè y'i nòrò ntura cèya fan na, o bè se ka kè sababu ye ka ntura ka cèya segin kò. n'a y'i nòrò misimusò sin na, n'u cayara sin jukòrla ni sin nunkun cè, u bè joliw bilayen, f'olu bè kè sababu ye ka sin bara nagasi. tèrè bè misiw sègèn, a bè kè sababu ye ka misimusow ka nònò di dògòya. pòsoni bè tèrèw daji la. o daji bè se ka fasa sa bana ni joli juguw bila daabaw la.

kònòna banaw

tèrèw bè balo daabaw joli la. o kosòn, u bè daabaw fiyè, k'u fanga ban.

yòrò minw tèrè ko ka ca, san kelen kònò, tèrè bè se

ka joli litiri 48 bò daabaw la.

fèn nyènamanin dòw bè tèrè daji la, u ka dògò. nka, olu de b'a to, ni tèrè daji baga bè bana caman bila daabaw la. bawo, u b'i nyagami u joli la.

o bana ninnu na, kelen tògò ye tubabu kan na ko "piropilasimosi" (piroplasmose). ni piropilasimosi bè bagan na, a bè farigan, a fanga bè dògòya, a nyègènnè ji bè kè nèrèmugu ye. nyègènnè ji nyè yèlèmali sababu ye fèn nyènamaninw ye, minnu bè tèrè daji la. o fèn nyènamanin de b'i nyagami joli la, k'a nyè tinyè. o de kosòn, ni bana in ye bagan min minè, o nyè n'o da kònòna bè kè nèrèmugu ye.

nka, nyè ni da kònòna kèli nèrèmugu ye, o man caten. min ka ca ka ye an fè, o filè nin ye :

- bagan ja bè wuli.

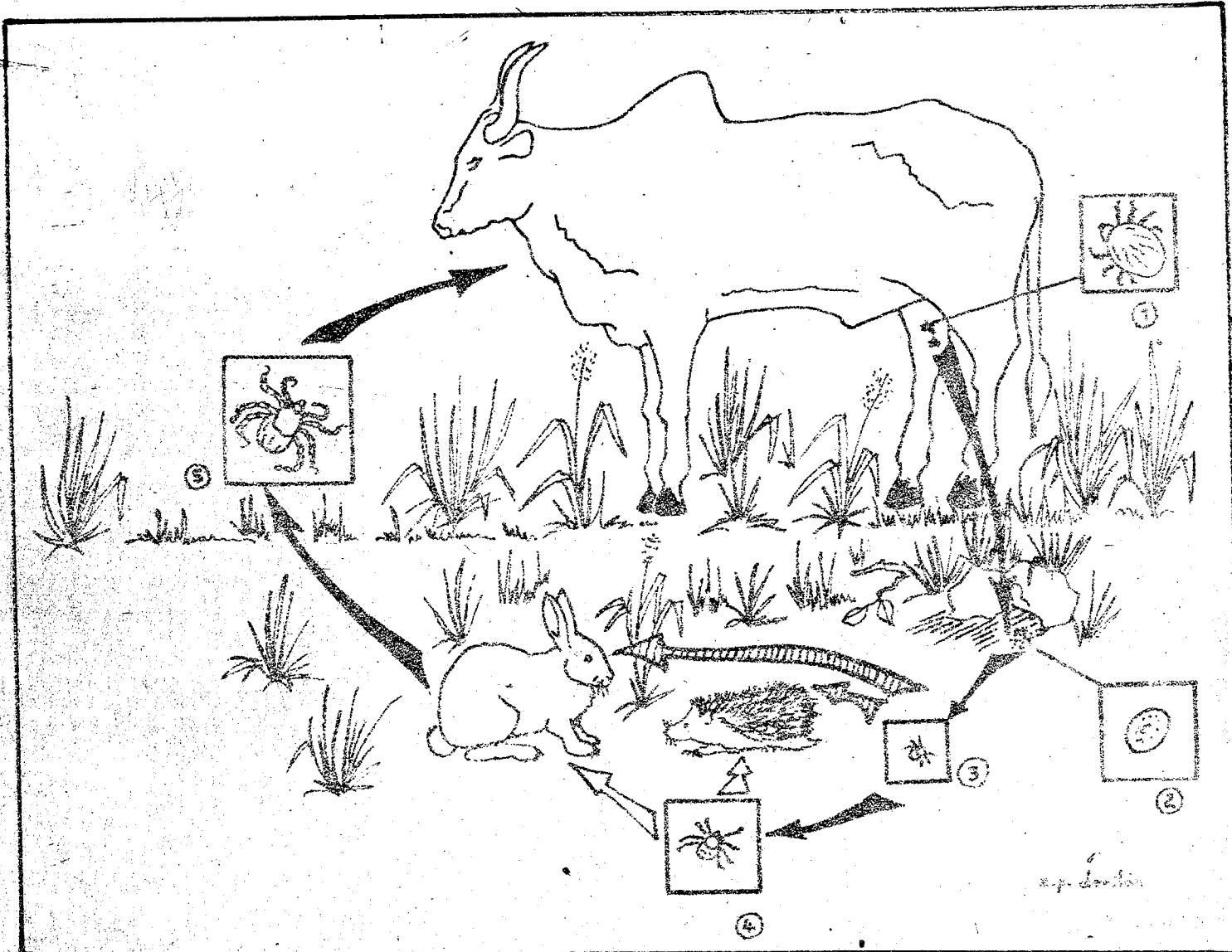
- bagan bè boji kè ni kònòja bò nyègòn kò.

ka baganw ma

tèrè sawura ta cogo

tèrè suguya ye fila ye : tèrè bulama, anj tèrè bilenman.

- tèrè bulama b'a ka yèlèma-yèlèma bée kè, sani a ka tèrè sawura ta, k'a to daabaw la.
- tèrè bilenman bè bò daabaw la, k'a ka yèlèma-yèlèma kè dugumá. o kò, a b'i nòrò daabaw la. o yèlèma-yèlèma ja filè nin ye, k'a ta a yòrò fòlò la (ni tèrè nòròlen bè misi la), ka taa a bila a yòrò filanan, sabanan, naaninan ni duurunan na. (n'o yèlèma-yèlèma bée kèra ka dafa).

ja in kunnafoni filè :

1. yòrò fòlò bè tèrè cèman dò de jira. tèrè cèmanw bè yèlèn musomanw kan, k'u nòròlen to daabaw la.
2. ni tèrè cèman ye musoman ci, n'o kònò mòra, a b'i bò k'i bin duguma. o sen fè, a bè yòrò nyini, min bè suma la. a bè fan 6 000, wali fan 12 000 nyògònnà da. o fanw filè ja yòrò filanan na.
3. ni fan ninnu tòrla, a kelen o kelen den kelen bè bo o kònò. sen wòorò bè den ninnu na, ja yòrò sabanan b'a jira cogo min. olu b'u nòrò sonsanw ni juguninw ni nkè-

lènninw la. n'u fara o fèn ninnu joli la, u b'u bò k'i bin duguma tugun. o waati de la, u bè yèlèma-yèlèma fo k'u ka nyènamaya sabati.

4. ni den ninnu bonyana dòonin, ja yòrò naaninan b'a jira cogo min, u b'u nòrò tugun kungo kònò fèn misènnà, i n'a fò, sonsan, jugunin, ani nkèlènnin.
5. n'u ye tèrè sawura ta, ja yòrò duurunan b'a jira cogo min, u b'i nòrò misiw, wuluw, sagaw, baw, shèw, n'mankalanninw la.

(a tò bè bò kibaru nata kònò)

nin waati
tun bè Far
de falen b
dèmè u ka

Bunakaw
lamuruti.
kan bi. n
Buna. ale
tun don fo
tile 23, s
murutilem

kèlè fòl
rutilenw
Kura". u
ko "ntori
Fanga K
kèlè kun
kuntigi y
tile fòlò

o minè
ye. tuba
marisi k
don ye.
k'a ka k
waati la

n b'i
min ka
ba dor
fòlò l
an fa A

mariyanmadi sisoko :

lawale**bòbò muruti**

nin waati la, aliman kèle tun bë sen na. an ka jamana tun bë Faransi ka mara kònò. kamalen o kamalen, n'e dé falen b'i ni na, e bë ta sôrôdasiya la, ka taa tubabuw dêmè u ka kèle la.

Yankaso kèle

Bunakaw de y'u ban o ma, ka kère fè dugu tòw bée lamuruti. Buna bë Dedugu mara la, Otiwalita jamana kan bi. muruti in kuntigiya tun bë Yuusu Kote de bolo Buna. ale de tun ye Buna kamalen kuntigi ye, bolitigi tun don fana. kèle fòlò kère Yankaso, desanburu kalo tile 23, san 1915. tubabuw n'u ka gèlèw ma se mògò murutilenw ma.

Bènèna kèle

kèle fòlò in kère sababu ye ka dugu caman fàra murutilenw kan. mògò murutilenw tun bë wele ko "Fanga Kura". u bë wele fana ko "digonw", ka tubabuw wele ko "ntoriw". bawo, digon bë se ntori la.

Fanga Kura duguw kère 500 ye. Fulacè tun ye Sanaba kèle kuntigi ye. Laji Adama Danbèlè tun ye Kula kèle kuntigi ye. Bènèna minèna Fanga Kura fè, marisi kalo tile fòlò.

Tomiyen kèle

o minènèn kò, a kère fè duguw bée sònna Fanga Kura ye. tubabuw y'u ka kèledenw bila ka taa sigi Tomiyen. marisi kalo tile 4, san 1916, o don kère Tomiyen kèle don ye. Fanga Kura sera tubabuw la. tubabukè bolila, k'a ka kèledenw to. o tubabukè tògò ko Wèridiye. o waati la, finyè bilen mana wuli yòrô jan na, a tun bë

n'b'a fè ka aw nyininkalà fèn na, min ka gèlèn kosèbè. nyininkali sa-ba don :

fòlò filè nin ye : dinyè bée bòra an fa Adama de la. larabu tun don.

nyininkali

faransè; ani aliman, ani irisi, ani èndi, ani siniwa, an'a nyògònnaw, olu bòra larabu la cogo di ? filanan filè : farafin bòra farajè siya jumèn na ? o sòròla mun fè ?

sabanan filè nin ye : mun na, u ye farafinna wele ko "Afiriki" ? Afiriki kòrò ye mun ye ?

Bubakari Gaku jaabali

tayiru banbera ka maana:

Bitòn kulubali ka masala

kònòkòn bë bajì kònò, n'a ye mògò sògò,
 fo n'a ye tasuma ta k'a jeni dè,
 n'o tè, baga min b'a la,
 a bë taa ni mògò ye lahara.
 ntigin bë bajì kònò, a ka suma.
 a ni fèn jumèn ka kan ? gilasi.
 a ni fèn jumèn ka kan ? kuran.
 ni ntigin ye mògò ci ji la,
 ni mògò wèrè ma nyè i ma,
 i bë o lahara taa ko kelen kë.
 nin bëe ye Masakuru ka boliw ye.

jeliw bë sòrò ka laban,
 ni ka Bitòn tanu n'olu de ye,
 k' : - o tuma na, i ba Sunu,
 a ye baara min kë Segu kònò,
 k' : a, ma dogo mògòw la.

◦◦◦

Bitòn Kulubali sòròla ka laban,
 ka na bin fini foro kan.
 a ye fini shyèn Sekòrò.
 a ye fini foro da túma min na,
 Sekòrò fini o fini bë yen,
 Bitòn ka fini tun ka nyi n'a bëe ye,
 fo Sekòròkaw ko :
 - i k'a dòn;
 an ka dunankè in ka san cogo ka nyi dè.
 ala maña san wèrè kë an garijègè kònì ye,
 n'a ma nyè ko fini shyèn túma sera,
 an bë taa ka taa fini shyèn dò minè a fè.

mògòw tora o de la, fo fini kan nana se.

u ko : - wa,

ko : baasi tè,

ko : Mamari.

a ko : - naamu.

u ko :

- e bòra Bèndugu Nyamana,
 ka na anw fè Sekòrò yan.

an tè fini kan ntama e kan ?

sabu, kaarisa ba ta bë e kan,
 mògòw bë yaala k'o fò nyògòn ye.

Bitòn ko :

- aw minnu ye jatigiw ye,
 an k'aw ta kan fòlò,

ne ye dunan ye.

u sòròla ka laban,
 ni ka dugulen bëe ka fini kan, ni k'o ban.
 fini kan bë na se Mamari ma don min,
 a ye dugu taa dògòda.
 a ko :
 - n bë taa dògòkun.
 sani ka n na, dògòkun kònò,
 kònòw bë jigin fini kan.

kònòw ye fini bëe gosi k'a ban,
 k'a tò to fini kala dama jòlen ye.
 mògò nyènàma minnu bë yan, u ko :
 - nin dòn in,
 a b'anw nyè na k'a fò,
 kè-mògò-ye den don.
 nin den in,
 a b'anw nyè na ko
 dondala den don,
 jaa, dondala den tè.
 a ba ye nin nkòyò foro nyuman in da yan,
 a y'o to yen.
 nkòyò taara kò kò wa ?
 a taara ba kò wa ?
 an ma kè ala ni kira ye,
 ni ka nyè dòn o la.
 a këlen bë ka nin fini foro nyuman in da,
 anw jigi b'a kan k'a fò
 ko ni ala nana fini dan wèrè jira an na,
 an bë na ka na fini si minè a fè,
 a seginna ka laban, k'o fini ye, k'o to yen.
 kònòw jiginna a kan,
 ni ka fini gosi k'a ban.
 mògò min bë a la,
 n'a salen bë,
 mògò ye se k'o kò baara kè.
 mògò min b'a la,
 ni dugu taa mèennen don,
 mògò ye se k'o kò baara kè.
 nka, "n bë taa dògòkun dugu taa la ka na",
 jòn ye se ka wòlòsò don o tigilamògò ka fini na,
 k'a fò i b'a kan a kò ?

u ye fini to yen,
 kònòw ye fini gosi k'a ban.
 fini gosilen kò k'a ban,
 Mamari tora feleke feleke la,
 a n'a ba b'u ka bugudanin na.

(a tò bë bò kibaru nataw kònò)

ba ko
 ka n
 tile
 ala l
 ka d
 hali
 k'u b
 i n'o
 i n'o
 n'i y'a
 bi tè.
 a dalilu
 n'a fòrc
 fòlò a
 bamana
 k'a bïlc
 politiki
 ka fènv
 a mògò
 a b'u s
 n'i ye
 ka na i
 ka t'i l
 masaya
 i na po
 min dè
 ka t'i)
 ka fang
 u ko :
 - hali
 kònòw
 ne nu
 n'a m
 mògò
 k'u b
 dò n
 kelen

Mamari
 ka na a
 a sòròla
 a ko :
 a ko :
 a ko :

tayiru banbera ka maana: bitòn kulubali ka masala

ba ko : - o tuma na, ne kèlen bè
 ka n numan bolo sin min bisi, ka k'i tulo kònò,
 tile bò yòrò ni tile bin yòrò,
 ala kèlen bè
 ka dinyè mara masaya k'i garijègè ye.
 hali ni mògò fila y'u dalajè,
 k'u b'i janfa, hali ni kònòw don,
 i n'o taamashyèn ye o don,
 i n'o mèn i tulo kònò.

n'i y'a ye ko masakè tujo ka jan ni faantan tulo ye,
 bi tè. o ju jòra kabini Bitòn ba de fè.
 a dalilu bè masakè bée lajèrèlen bolo,
 n'a fòra o la ko "politiki". politiki ye,
 fòlò a tun bè bamananna,
 bamananw tun kèlen bè k'a mògò dilan,
 k'a bila a dama na.
 politiki ye fanaya fò de ye :
 ka fènw mèn, ka taa a fò.
 a mògò kelen kelen de tun bè Bitòn tile la,
 a b'u sara kolon jè baa kelen ani kèmè duuru.
 n'i ye fanaya sinyè kelen fò, i bè na
 ka na i ka kolon jè baa kelen ani kèmè duuru ta,
 ka t'i ka ji min.
 masaya mana mara cogo o cogo la,
 i na politiki de sòrò,
 min dèselèn bè a yèrè kòrò,
 ka t'i yèrè kalifa fanga na,
 ka fanga kè a nyin ye, ka taa don faantanw kan.

u ko :
 - hali n'a sòròla,
 kònòw de b'o kè i ye Mamari,
 ne numan bolo sin in kèlen i tulo kònò...
 n'a ma nyè ko ala ye jamana d'i ma,
 mògòw mana janfa kòlòn tigè cogoya o cogoya la,
 k'u b'i janfa,
 dò na boli, ka na a fò i ye,
 kèlen, i k'a taamashyèn ye.

Mamari sòròla ka laban,
 ka na a ka marifaw fara nyògòn kan,
 a sòròla ka na a ba sègèrè.
 a ko : - maama.
 a ko : - naamu.
 a ko : - n nana,

a ko : n ye nkòyò tinyè fèn dòn.
 a ko : ni ala sònnna a ma,
 a ko : fèn tè nkòyò sòrò tugun.
 a ba ko : - fèn t'a sòrò tugun ?
 Mamari ko : - fèn t'a sòrò.
 a ko : - wa, ni fèn t'a sòrò,
 i n'a dòn k'a fò k'i y'a kè mògò ye.
 an tora o de la sa.

Bitòn Kulubali maa-faa-donso,
 Nyangolo ni Baramangolo,
 jeliw de b'a tanu n'o ye,
 ko : Masunu Sakò den Sunu Mamari,
 ko : Delibajè Sakò den Sunu Mamari,
 Kabajè Sakò den Sunu Mamari.

nyamakalaw ko :

- n'an filila i ma,
 an n'a fò k'i bòra Masakuru la,
 Masakuru de bòra Sosokuru Soma na,
 Sosokuru Soma de bòra Soso Dadò Cèmògò la.
 Dadò Cèmògò ye jinè Kataba bange,
 jinè Kataba de ye Fantawuye bange,
 Fantawuye ye jinè Marikojan bange,
 o ye san baa kelen ni kèmè duuru kè
 Bamakò Sutadunu jinè kuntigya la.
 a ni mògòw tè foyi falen nyògòn ma Sutadunu.
 i bènbakè Masakuru sòròla ka fitinè,
 a taara Banisirayila.
 a selen yen,
 a ye nya kèmè ta Banisirayila,
 ani boli kèmè, ani kòròte kèmè.
 a seginna tuma min na,
 u k'a ma ko :
 nya kèmè in ni boli kèmè in dun ?
 a ye kelen bila Suba,
 mògòw ko a ma ko : Subamasa.
 a ye kelen bila Kaana,
 mògòw k'o ma ko : Kaanamasa.
 ka na saba fili baji kònò,
 kèlen kèra ntigin ye,
 kèlen kèra kònòkòn ye,
 kèlen kèra pòliyò ye.

muso o muso jamu ye Kulubali,
 a tè pòliyò dun,
 k'u bènbakè ka boli don.

poyi...poyi...poyi...

n-ta-bè-n-kònò-kaw

miiri min bè nyò kè dòlò ye, n m'o fò dè,
n'o tè, sogo bè miiri.
minnu bè kungo kònò wo, minnu bè so wo,
sogo bè miiri.
sen naani tigiw wo, minnu bè fof wo, hali minnu bè pan,
sogo bè miiri.
hali n'a tè taasi, sogo bè miiri.

mògò ka lakali tè, ne yèrè nyé de y'a ye,
sogo bè miiri.
sarimisi kelen tun bè Folomana, n'a sègènna baara la dòròn,
a b'i jò, w'a tana tun ye bugòli ye,
sogo bè miiri.

mògò wèrè ka lakali tè, ne yèrè tulo de y'a mèn seerew fè,
ko ni suruku b'a fè ka ji min tigè,
k'a b'a kè burugu burugu fan dò fè,
ka tila ka t'a kè fan dò wèrè fè, burugu, burugu, burugu,
ni ka tila ka tèmè yòrò dò wèrè fè, yòkòyi, yòkòyi, yòkòyi,
sogo bè miiri,
hali n'a tè taasi, sogo bè miiri.

mògò ka lakali tè, bée b'o kala ma,
nkunanjè tèmèna bagan tòw la ni k'i tòn gèlèn dòw kò,
sogo bè miiri.

mògò ka lakali tè, bée b'o seere ma,
baninkònò ye kònò ye, taa tuma de b'a la, na tuma de b'a la,
sogo bè miiri,
hali n'a tè taasi, sogo bè miiri.

mògò wèrè ka lakali tè, ne yèrè tulo de y'a mèn a yebagaw fè,
ko dankalan tè mògò cin ni ko fila tè :
k'i sen d'a ku kan, wali bo kènè kasa,
sogo bè miiri.

mògò wèrè ka lakali tè, ne yèrè nyé de y'a ye Cèncèni,
kooro ma boli muso nyé.
sogo bè miiri,
hali n'a tè taasi, sogo bè miiri.

wulu bè miiri, a bè taasi fana. jakuma bè miiri, a bè taasi fana.
solo, bubunin, nkobanin, olu fana b'o cogo kelen na.
sogo bè miiri.

miiri min bè nyò kè dòlò ye, n m'o fò dè,
n'o tè, sogo bè miiri,
hali n'a tè taasi, sogo bè miiri.
sogo yèrè bè taasi yèrè,
donso kuntigi ye n seere ye, ka fara nkòni fòw kan:
Mahamadu Konta

jenbe

kalo jèra le le le le,
kènèba furanlen bè, k'o jè pasi pasi,
banw ni sèsiw tè,
jama y'i koori.

bolo bilara jenbe la,
pantawun, pantawun:
lanpanw mènèna.

ba walanninw tè,
npogotigiw tè,
cè misènninw tè.

aminin kanjan
y'i pan, k'i pan,
k'i seri,
k'i kuru,
k'i kòmi,
k'i sama,
i ko sa,
i ko kolontannin.

ee, jama y'i kirin sewu.
ee, nin ye filèli fèn ye.
ee, ami,
ee, jèmannin,
a nyinkisè tè
i ko malo gèsè,
kolon t'a cèkisè la.

jumè y'a fara jenbe kun,
a y'a walon,
k'a bunte,
jama yèlèla.
kònònin y'i kan fili,
bée kèra sewu,
ee, nin ye hèrè ye.

a fò, kònò,
a tèrèmè.
a fò, jenbe,
i k'an nisòndiya.

a fò,
i ka dusu d'an ma,
i k'an hòrònya.

Yòrò Mènkòrò Jakite
Buguni Faraba

K'a
26 la,
y'u ka
San'o
yòró c
gò kur
• Mali
tinyè;
so baa
cogo n
O de
kana c
latèmè
sòròli
gèlèyè
bonyèl
sigi y
hèrè,
O si

musoya tè mógo tinyè

K'a ta san 1980 desanburu kalo tile 26 la, k'a bila a tile 28 na, Mali musow y'u ka kòngèrè filanan lajè kè bamakò. San'o cè, u ka tònba biro bolofaraw bë yorò o yorò, olu bëe yèlèmara, ka nyèmó-gó kuraw sigi.

Mali musow y'a jira ko musoya tè mógo tinyè; k'a d'a kan, muso ka kan k'a faso baara cogo bëe la i n'i fô cè b'a kè cogo min na.

donda kelen

O de kósón musow y'a nyini ko danfara kana don cèw ni musow cè jamana kunkow latémèli la, sira bëe kan, sanko baara sóróli sira. U ye musow ka lafiya fô k'a gèlèya ; k'u jöyörô fô k'o sinsin ; k'u bonyèli fô k'o fana gèlèya, ka tila k'u sigi yorò dagun cèw ta la, kelenya, bèn, hèrè, sóró ani lafiya kónò.

O siratigè la, u da sera kungo kónò

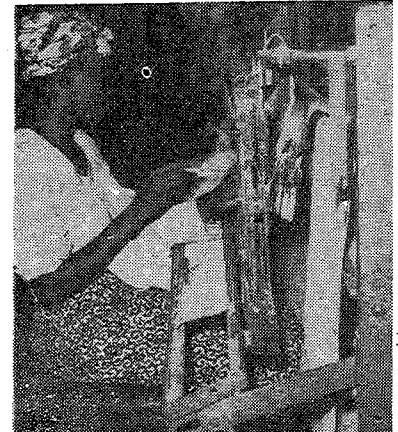
musow minè cogo jugu ma, cèw fè. Olu kalanni n'u boli nògò la, o fôra k'o gèlèya, walasa u fana ka hèrè sóró ddoni.

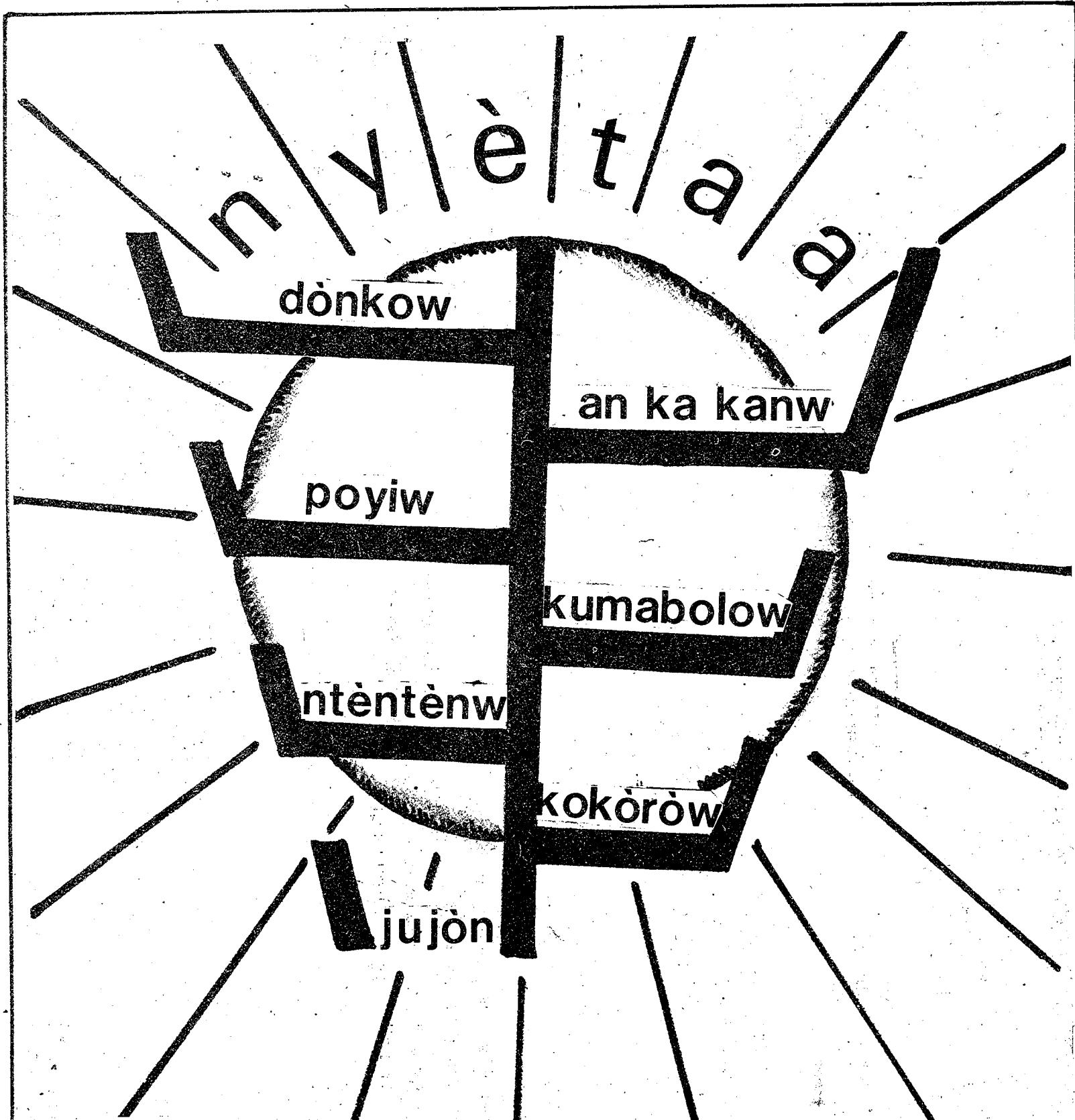
Min ye yèrè bonyè ye sow kónò ani baaradaw la ; min ye yèrè jira ye jama lajè kow sen fè; min ye nafolo tinyè ye hèrè ni hèrè tana sen fè; min ye du n'a kono mógo ladamuli ye, mali musow ye hakè dórón de jira u ka tònba mógo kelen kelen bëe la.

bòda kelen

Olu bëe tèmènnen kô fè, mali musow y'a jira k'u ka tònba, n'o ye "unfm" ye, k'o kuntilenna ka kan ka kè "udpm" haminakow de ye. O de kósón u y'a nyini musow fè, bëe ka jè, ka don da kelen fè, ka bô da kelen fè, walasa mali jamana ka baara, "udpm" hukumu kónò ani musow ka tògò diya kónò.

Amadu Ganyi Kantè
Kibarudilalaw Kuntigi
Bamakò (Mali)

Nin ye kunnafonidi sèbèn "Nyètaa" nyè fòlò de ye. A bè bò kalo saba o kalo saba mali balikukalansoba nyèmògôso fè, faso kalansira. ka hukumu kònò. "Nyètaa" san sòngò ye dòròmè 30 de ye.

"Kibaru" bè cogo min na, "Nyètaa" fana b'o cogo de la; a bèe sèbènnèn bè bamanankan de la. A sèbèn fila bò kun tè dòwèrè ye yèrèkalannaw dèmèli kò, dugubaw ani duguninw kònò.

san tann

awirili k

bp:24

telefòn:

kibarudila

ge

" UD

Malid
o ka kò
k'a ta
na, k'a
Yèlèn
nyuman
bèe y'a
min ye
Denba
bila cl
ka kan
lè "UDP
bèn jèk

Nyèn
tè se
taa ji
k'a ta
kolo ji
ji lá
t'a
sanji
nafa
ka fo
ban. Ha
den; ba
jiri; ni
fèn bè
lan ye